

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044) 251-62-62, (044) 251-62-66

E-mail: sl.dilovod@amcu.gov.ua, сайт: amcu.gov.ua, код згідно ЄДРПОУ 00032767

№ _____

На № _____

від _____

Комітет Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг

Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Про розгляд законопроекту № 14271 від 03.12.2025

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет) відповідно до частини третьої статті 20¹ Закону України «Про Антимонопольний комітет України» у межах компетенції опрацював зареєстрований у Верховній Раді України проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо імплементації законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії», внесений Кабінетом Міністрів України (реєстраційний № 14271 від 03.12.2025) (далі – Законопроект), який розглядався 02.04.2026 на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг, за результатом розгляду якого рекомендовано Верховній Раді України прийняти Законопроект у першому читанні за основу, та в межах повноважень повідомляє про таке.

1. Щодо відповідності положень Законопроекту законодавству у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання.

Відповідно до пояснювальної записки до Законопроекту метою його розроблення є забезпечення виконання зобов'язань України як сторони Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, та імплементації законодавства Європейського Союзу в частині приведення національної нормативно-правової бази у сфері відновлюваних джерел енергії у відповідність із вимогами європейського законодавства, зокрема Директиви (ЄС) 2018/2001 Європейського Парламенту і Ради від 11 грудня 2018 року про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел (з наступними змінами) (далі – Директива 2018/2001).

Законопроектом передбачається імплементація положень законодавства Європейського Союзу у сфері відновлюваних джерел енергії, зокрема, у частині:

узгодження національної термінології у сфері відновлюваних джерел енергії з термінологією *acquis* ЄС;

визначення спільнот відновлюваної енергії, а також їх особливостей;

визначення механізму проведення статистичних трансферів із державами – членами (сторонами) Європейського Союзу або Енергетичного Співтовариства, а також реалізації спільних проєктів та запровадження спільних схем підтримки;

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД

Сертифікат:

3FAA9288358EC003040000002B6B3700D3FAE700

Підписувач: Кириленко Павло Олександрович

Дійсний з: 04.09.2025 12:44:23 по 04.09.2027 12:44:23

Антимонопольний комітет України

№ 300-29.1/01-4562e від 14.04.2026

розширення переліку механізмів стимулювання виробництва та споживання енергії шляхом доповнення такого переліку підтримкою, яка передбачає стимули для інтеграції обсягів електричної енергії з відновлюваних джерел енергії в ринок електричної енергії на ринкових та конкурентних засадах, зокрема, передбачено таке: схема підтримки – передбачений законом інструмент, схема або механізм, що стимулює використання енергії з відновлюваних джерел шляхом зниження її вартості, підвищення ціни її продажу або збільшення обсягу купівлі такої енергії шляхом покладення обов'язку щодо відновлюваної енергії або в інший спосіб, що включають, але не обмежуються, інвестиційною допомогою, схемами, передбаченими обов'язком щодо відновлюваної енергії, в тому числі з використанням гарантій походження, схемами прямої цінової підтримки, включно зі спеціальними тарифами, зокрема «зеленим» тарифом та виплатами фіксованих або змінних ринкових премій тощо;

внесення змін до умов стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, передбачених статтями 91, 93, 96 Закону України «Про альтернативні джерела енергії».

Згідно з пунктом 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

Отже, заходи з підтримки суб'єктів господарювання на сприяння виробництву та використанню електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, які передбачені Законом України «Про альтернативні джерела енергії», зміни до якого вносяться Законом, можуть містити ознаки державної допомоги.

Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону до повноважень Комітету як Уповноваженого органу з питань державної допомоги належить, зокрема, визначення належності до державної допомоги заходів з підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, оцінювання допустимості державної допомоги для конкуренції, прийняття рішень, передбачених цим Законом.

Рішення Уповноваженого органу з питань державної допомоги за результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу або справи про державну допомогу відповідно до Закону приймаються за результатами розгляду інформації, наданої в повідомленні надавачем державної допомоги, а також на підставі ґрунтовного аналізу іншої інформації та матеріалів, наявних у Комітеті.

Разом із тим відповідно до пункту 5² розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону (згідно із Законом України від 15.03.2022 № 2134-IX, в редакції Закону України від 01.04.2022 № 2175-IX; доповнений Законом України від 21.05.2024 № 3720-IX, враховуючи Закон України від 08.10.2024 № 3994-IX), зокрема, під час дії воєнного стану норми статей 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із зазначених статей цього Закону, не застосовуються. Державна допомога, що надається під час дії воєнного стану, є допустимою.

Водночас пунктом 1 статті 262 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), встановлено, що будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди в тій мірі, у якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Пунктами 2 та 3 статті 262 Угоди визначено, яка допомога вважатиметься сумісною з належним функціонуванням Угоди та яка допомога може вважатися сумісною з належним виконанням цієї Угоди.

Згідно зі статтею 264 Угоди Україна зобов'язалася застосовувати правила державної допомоги з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, та, зокрема, відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.

Отже, надання підтримки суб'єктам господарювання на сприяння виробництву та використанню електричної енергії з відновлюваних джерел енергії має відповідати нормам європейського законодавства про державну допомогу, зокрема Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17 червня 2014 року щодо визначення певних категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком із застосуванням статей 107 і 108 Договору (зі змінами) та Повідомленню Європейської комісії (2022/С 80/01) «Рекомендації щодо державної допомоги для клімату, захисту навколишнього середовища та енергетики».

Разом із тим пунктом 9 статті 4 Директиви 2018/2001 передбачено, що застосування схем підтримки енергії з відновлюваних джерел не обмежує дію статей 107 і 108 Договору про функціонування Європейського Союзу, якими визначається регулювання надання державної допомоги суб'єктам господарювання.

Отже, враховуючи те, що метою розроблення проекту Закону є приведення національної нормативно-правової бази у сфері відновлюваних джерел енергії у відповідність із вимогами європейського законодавства, зокрема Директиви 2018/2001, *пропонуємо доповнити підпункт 6 пункту 3 розділу I Законопроекту таким положенням:*

«Стимулювання виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, здійснюється з урахуванням положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Додатково інформуємо, що розпорядженням Комітету від 28.11.2024 № 22-рп затверджено Звіт щодо інвентаризації програм підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Звіт).

У Звіті, зокрема, проаналізовано програму підтримки суб'єктів господарювання з метою стимулювання виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії, підстава для надання якої визначена сукупністю нормативно-правових актів: законами України «Про ринок електричної енергії» та «Про альтернативні джерела енергії». Відповідно до Звіту нормативно-правові акти, які формують таку програму підтримки, є чинними, відтак після відновлення дії обов'язку надавачів державної допомоги щодо подання інформації про чинну державну допомогу така програма підтримки підлягає повідомленню до Комітету в порядку, встановленому Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», для здійснення відповідної оцінки.

2. Щодо відповідності положень Законопроекту законодавству про захист економічної конкуренції.

Підпунктом 1 пункту 3 розділу I Законопроекту запропоновано термін «проект відновлюваної енергетики – комплекс заходів (організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних тощо), що передбачають нове будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт, реставрацію об'єкта відновлюваної енергетики».

Підпунктом 15 пункту 3 розділу I Законопроекту пропонується доповнити Закон України «Про альтернативні джерела енергії» новим розділом III¹ «Проект відновлюваної енергетики», зокрема статтями 14⁵ та 14⁶, якими передбачається, що проекти відновлюваної енергетики

можуть бути впроваджені в зонах та поза зонами прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії.

Підпунктом 1 пункту 3 розділу I Законопроекту пропонується визначити термін «зона прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії – земельна ділянка або певна територія на суходолі, морі чи у внутрішніх водах, визначена особливо придатною для встановлення об'єктів відновлюваної енергетики у порядку, встановленому Законом України «Про альтернативні джерела енергії», та затверджена Кабінетом Міністрів України» (далі – зона прискореного розвитку ВДЕ).

Підпунктом 11 пункту 3 розділу I Законопроекту пропонується доповнити Закон України «Про альтернативні джерела енергії» новою статтею 9¹⁰, відповідно до якої Кабінет Міністрів України з урахуванням територій, визначених відповідно до статті 9⁹ Законопроекту, затверджує план, що визначає зони прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії для одного або кількох видів відновлюваних джерел енергії, або без розподілу за окремими відновлюваними джерелами енергії.

Підпунктом 15 пункту 3 розділу I Законопроекту пропонується доповнити Закон України «Про альтернативні джерела енергії» новими статтями 14², 14⁵ та 14⁶, якими для суб'єктів господарювання, що мають намір впровадити проєкт відновлюваної енергетики в зонах прискореного розвитку ВДЕ, пропонується встановити більш сприятливі умови проходження погоджувальних процедур та прийняття рішення щодо видачі документа дозвільного характеру, укладення договору про приєднання електроустановки та видачі технічних умов на приєднання, ніж для суб'єктів господарювання, які мають намір впровадити проєкт відновлюваної енергетики поза зонами прискореного розвитку ВДЕ.

Відповідно до частини другої статті 14², запропонованої підпунктом 15 пункту 3 розділу I Законопроекту, компетентна установа з дня одержання від замовника проєкту відновлюваної енергетики заяви, документів та матеріалів, що додаються до заяви, у строк, що не перевищує 30 календарних днів, для проєктів відновлюваної енергетики, розташованих у зонах прискореного розвитку ВДЕ, та у строк, що не перевищує 45 календарних днів, для проєктів відновлюваної енергетики, розташованих поза зонами прискореного розвитку ВДЕ, приймає рішення щодо видачі документа дозвільного характеру, укладення договору про приєднання електроустановки та видачі технічних умов на приєднання.

Згідно із частиною першою статті 14⁵, запропонованої підпунктом 15 пункту 3 розділу I Законопроекту, загальна тривалість проходження усіх погоджувальних (дозвільних) процедур, укладення договору про приєднання електроустановки та видачі технічних умов на приєднання, здійснення оцінки впливу на довкілля (крім випадків оцінки транскордонного впливу на довкілля) для проєктів відновлюваної енергетики в зонах прискореного розвитку відновлюваних джерел енергії не повинна перевищувати дванадцяти місяців, а для проєктів відновлюваної енергетики, які передбачають будівництво (створення) об'єктів морської (офшорної) вітрової енергетики, – двадцяти чотирьох місяців.

Частинною першою статті 14⁶, запропонованої підпунктом 15 пункту 3 розділу I Законопроекту, визначатиметься, що загальна тривалість проходження усіх погоджувальних (дозвільних) процедур, укладення договору про приєднання електроустановки та видачі технічних умов на приєднання, проведення оцінки впливу на довкілля для проєктів відновлюваної енергетики, розташованих поза межами зон прискореного розвитку ВДЕ, не повинна перевищувати двадцяти чотирьох місяців, а для проєктів відновлюваної енергетики, які передбачають реалізацію об'єктів морської (офшорної) вітрової енергетики, – тридцяти шести місяців.

Водночас Законопроект не містить порядку (умов, критеріїв, процедур тощо) для забезпечення рівного доступу суб'єктів господарювання, які мають намір впровадити проєкт

відновлюваної енергетики в зоні прискореного розвитку ВДЕ, або доручення органам влади щодо розробки такого порядку (умов, критеріїв, процедур тощо).

Враховуючи наведене, з метою забезпечення рівного (недискримінаційного) доступу суб'єктів господарювання до зон прискореного розвитку ВДЕ вважаємо за необхідне доповнити Законопроект положеннями, які міститимуть умови для створення чіткого та прозорого правового середовища для розвитку конкуренції, яке має передбачати, зокрема, таке:

1) встановлення чітких критеріїв (умов) відбору проєктів відновлюваної енергетики для впровадження у зонах прискореного розвитку ВДЕ.

Проєкти відновлюваної енергетики мають забезпечувати розвиток інноваційних технологій відновлюваної енергії. Забезпечення розвитку інноваційних технологій відновлюваної енергетики має належати до основних засад державної політики у сфері альтернативних джерел енергії.

З метою запобігання дефіциту потужності електричної енергії та недискримінаційного й прозорого доступу до системи передачі та систем розподілу інших користувачів систем передачі й розподілу вважаємо за доцільне, щоб суб'єкти господарювання, які мають намір впровадити проєкт відновлюваної енергетики в зонах прискореного розвитку ВДЕ, надавали гарантії впровадження проєктів відновлюваної енергетики.

Оскільки Законопроектом пропонується надавати переваги (пришвидшена дозвільна процедура) для здійснення господарської діяльності з будівництва, реконструкції, капітального ремонту, реставрації об'єктів відновлюваної енергетики саме в зонах прискореного розвитку ВДЕ порівняно з іншими територіями та в силу об'єктивного обмеження можливості здійснення господарської діяльності всіма бажаними суб'єктами господарювання в цих зонах, невстановлення чітких критеріїв (умов) відбору проєктів відновлюваної енергетики для впровадження в зонах прискореного розвитку ВДЕ створюватиме нерівні умови для здійснення господарської діяльності в зонах прискореного розвитку ВДЕ та поза ними, що може негативно вплинути на конкуренцію;

2) проведення прозорих конкурсів щодо отримання права впроваджувати проєкти відновлюваної енергетики в зонах прискореного розвитку ВДЕ для забезпечення участі всіх суб'єктів господарювання, які мають намір впровадити проєкти відновлюваної енергетики до зон прискореного розвитку ВДЕ та відповідають певним критеріям;

3) створення публічних платформ, на яких публікуватимуться актуальні дані про конкурси для отримання права впроваджувати проєкти відновлюваної енергетики в зонах прискореного розвитку ВДЕ;

4) забезпечення прозорості в наданні документів дозвільного характеру, що передбачатиме, які саме дозволи й погодження має одержати замовник проєкту відновлюваної енергетики й хто їх надаватиме;

5) запровадження механізмів контролю та моніторингу за тим, як відбувається реалізація проєктів відновлюваної енергетики, для запобігання здійснення дій, які могли б обмежити доступ до цих зон для менших або нових гравців на ринку.

Крім цього, Законопроектом пропонується доповнити Закон України «Про альтернативні джерела енергії» новим терміном «компетентна установа», відповідно до якого такою установою є дозвільний орган, оператор системи передачі, оператор системи розподілу, а також уповноважений територіальний орган та уповноважений центральний орган у значеннях, наведених у Законі України «Про оцінку впливу на довкілля».

Водночас зі змісту Законопроєкту незрозуміло про який саме дозвільний орган йдеться та які функції цей орган має виконувати, а також чому до компетентних установ віднесені оператори систем передачі та розподілу, які є суб'єктами господарювання, і чому до їх повноважень належатиме видача дозволів, погоджень та інших документів, необхідних для реалізації проєктів відновлюваної енергетики.

Враховуючи наведене, пропонуємо доопрацювати Законопроєкт з урахуванням наданих Комітетом пропозицій.

Голова Комітету

Павло КИРИЛЕНКО